

Het eigenwijze huisdieren- boek

**Marc ter Horst &
Tom Schoonooghe**

Lannoo

INHOUD

HARIGE HUISDIEREN

- 10 Het eerste huisdier
- 12 Mummiekat
- 14 Het verhaal van Lappie en Vlekkie
- 16 Cavia op de kaart
- 18 Hamsteren

KALE HUISDIEREN

- 20 Wegwerphuisdier
- 22 Altijd jong
- 24 Slang ontsnapt!
- 26 Geen haar beter
- 28 Huishagedis

BOERENHUISDIEREN

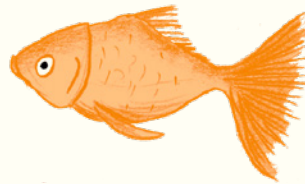
- 30 Over koeien en boeren
- 32 De geschiedenis van het paard
- 34 Geen knuffeldier
- 36 Spaarvarken
- 38 Dino in de tuin

HUISDIEREN DIE IEDEREEN HEEFT

- 40 Vis op pootjes
- 42 Een huis vol muizen
- 44 Pilletje pissebed
- 46 De levende matras
- 48 Lieve spinnen

VLIEGENDE HUISDIEREN

- 50 Huisdieren in het wild
- 52 Kotsende bijen
- 54 Terug-naar-huisdier
- 56 Vinkwoordenboek
- 58 Praatjesmakers

BEROEMDE HUISDIEREN

- 60 Laika de hond
- 62 Jessica het nijlpaard
- 64 Wojtek de beer
- 66 Perry het vogelbekdier
- 68 Hans het paard

HUIS-DIEREN

- 70 Oost west, schelp best
- 72 Verhuisdier
- 74 Op pad met een schildpad
- 76 Meegroeihuis
- 78 De glazen gevangenis

HELPEDE HUISDIEREN

- 80 Mandy in mijnenland
- 82 Robothuisdieren
- 84 Kanaries onder de grond
- 86 Hondenbanen
- 88 Proefkonijnen

VERBODEN HUISDIEREN

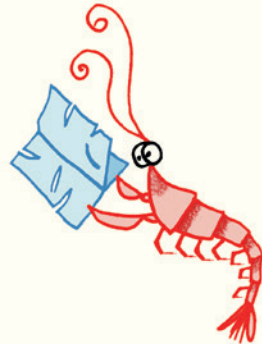
- 90 Smokkelapen
- 92 Verboden vis
- 94 Vouworen en platneuzen
- 96 TikTektijger
- 98 Jouw huisdier weer als nieuw!

HUISDIEREN DIE ER OOK NOG IN MOETEN

- 100 Huisdier voor beginners
- 102 Ratten zijn cool
- 104 Is het geen schatje?
- 106 Huisdier voor gevorderden
- 108 Arme Joepie

INTRO

Over huisdieren is zoveel meer te vertellen dan wat ze eten en hoe vaak je hun hok schoon moet maken. Daarom heb ik vijftig huisdieren uitgezocht waar ik gewoon wat anders over vertel. Hoe is de hond een huisdier geworden? Hoe ruimen ratten bommen op? Waar heeft je fret de sleutels verstoppt?

Er bestaan honderden soorten huisdieren. Die passen echt niet allemaal in dit boek. Dus alvast excuses aan fans van de chinchilla, de struisvogel en de Koreaanse vuurbuikpad. Hou je van slakken of zilversjjes, dan zit je wel goed. Want ik ben zo eigenwijs geweest om het woord 'huisdier' wel heel letterlijk te nemen: ook dieren met een huisje en dieren die vrijwillig bij ons in huis wonen, horen erbij.

Je kunt dit boek lezen van begin tot eind. Maar natuurlijk kun je ook gewoon bladeren van dier naar dier. Hoe meer je leest, hoe meer verrassende feiten je leert over huisdieren, wilde dieren en misschien vooral wel over mensen.

Dan nog even dit: in de Nederlandse taal zijn woorden mannelijk, vrouwelijk of onzijdig. Een wandelende tak is een *hij*, een hamster is een *zij* en een paard is een *het*. Maar bijna alle wandelende takken zijn vrouwtjes en er zijn net zoveel mannetjeshamsters als -vrouwtjes. Daarom heb ik geprobeerd de mannetjes en vrouwtjes een beetje eerlijk te verdelen over de dieren. Er is zelfs een dier dat man en vrouw tegelijk is. Net als bij mensen noem ik die *hen*.

MARC TER HORST

HARIGE HUISDIEREN

Het eerste huisdier

Een huisdier word je niet zomaar. Vraag dat maar aan de hond. De hond was het eerste dier dat met mensen ging samenleven. Best bijzonder, want heb je weleens in de bek van een hond gekeken? Daar zie je een stel tanden dat duidelijk gemaakt is om te doden. Honden zijn roofdieren. Wie wil die nou als huisdier? Waarschijnlijk was het voor de eerste huisdieren dus handig om samen met mensen op te trekken. En voor de mensen moet er ook een voordeel zijn geweest om honden als huisdier te houden.

Die mensen, dat waren de jager-verzamelaars van minstens twintigduizend jaar geleden. Ze hadden geen huizen en er waren ook nog geen winkels waar ze hondenbrokjes konden kopen. De jager-verzamelaars trokken hun hele leven rond. Ze kwamen aan eten door op dieren te jagen, fruit te plukken en noten te rapen.

Onderzoekers denken dat de eerste honden op het afval van deze mensen afkwamen. Ze slopen rond het kamp en grepen hun kans als er wat vlees overbleef. Misschien vonden de mensen dat op een gegeven moment wel gezellig. Of misschien was het gewoon handig dat de restjes werden opgeruimd en dat er geen grotere roofdieren op afkwamen. Hoe dan ook: sommige honden mochten blijven en trokken mee met de groep. Dan konden ze meteen helpen jagen op herten en mammoeten.

De eerste huisdierhonden leken heel erg op wolven. Of misschien waren het wel echte wolven en werden de jonkies van de jonkies van de jonkies van de wolven steeds hondachtiger doordat ze met mensen omgingen. Dat is nog steeds niet helemaal duidelijk. Maar we weten wel dat alle honden van nu afstammen van een soort wolf die ergens in de laatste ijstijd is uitgestorven.

Maar hoe maak je nou van een wolf bijvoorbeeld een teckel? Stel je voor dat er wat wolven bij een kamp rondhangen om vlees te schooien. De mensen jagen de gemeenste wolven weg, maar de vriendelijkste mogen blijven. Die krijgen samen kleintjes, die ook weer vriendelijk zijn. Zo worden de jonkies van de jonkies van de jonkies steeds vriendelijker. Echte honden. Van die honden kun je degene met de kortste poten met elkaar laten paren. Dan komen er ook weer jonkies met korte pootjes. Als je zo doorgaat, worden de pootjes steeds korter en kom je vanzelf bij de teckel uit. Een roofdier in de vorm van een knakworst.

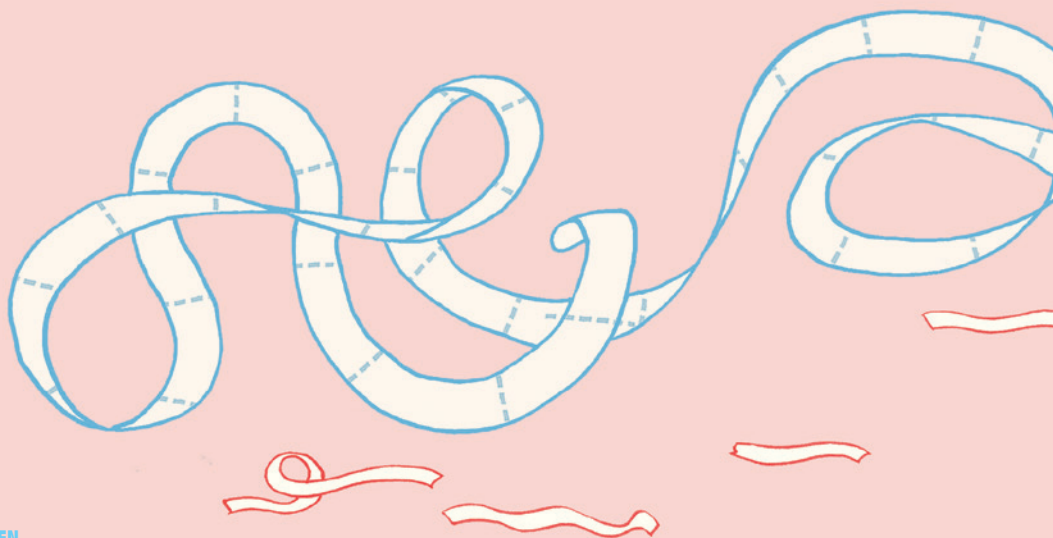

Mummiekat

Je hebt hondenmensen en kattenmensen. De oude Egyptenaren waren echte kattenmensen. Hoe we dat weten terwijl we het over ongeveer vijfduizend jaar geleden hebben? Nou, bijvoorbeeld doordat er veel beelden zijn gevonden van Egyptische goden met een kattenhoofd. Doordat er verhalen zijn van mensen die ter dood werden veroordeeld omdat ze een kat hadden gedood. En door de begraafplaatsen waar honderdduizenden katten lagen begraven. De meeste keurig verpakt als mummie en sommige ook nog omringd door muizen en potten waar waarschijnlijk melk in heeft gezeten. De Egyptenaren geloofden in leven na de dood en gaven hun dode huisdieren daarom voedsel mee in hun graf.

Lange tijd dachten archeologen dat de Egyptenaren de eersten waren die de kat tot huisdier hadden gemaakt. Maar in 2004 ontdekten ze op Cyprus een 9500 jaar oud graf van een man met daarnaast een kat. Dat moet wel betekenen dat de kat een speciale betekenis had voor de man. Ik bedoel: je gaat niet zomaar een willekeurige wilde kat bij iemand in het graf leggen. Ze hadden wel wat beters te doen in de steentijd.

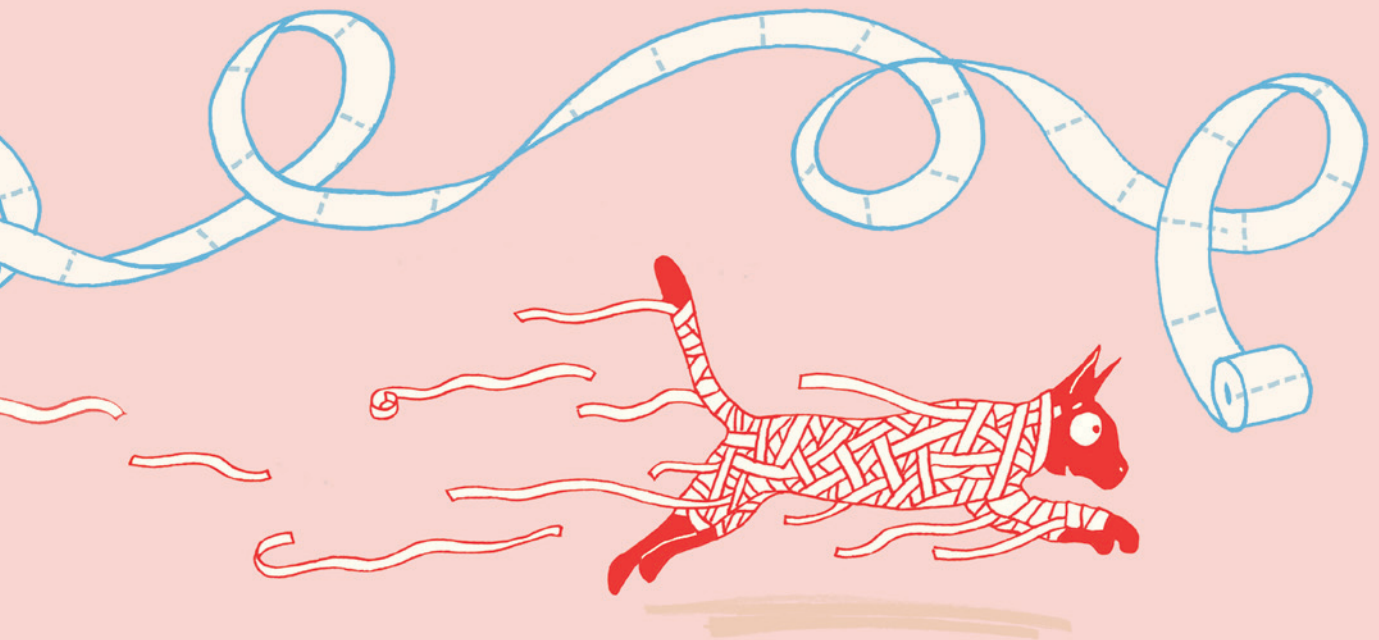
Maar goed. Wat moest de kat bij de mensen? Een hond is een groepsdier en ziet een mens al gauw als leider van zijn roedel. Maar een kat is een eenzame jager. Waarom

kwam die bij de mensen wonen en waarom mocht ze blijven? De kat kwam aanlopen toen de mens wel een beetje klaar was met dat jagen en verzamelen. Mensen gingen graan verbouwen en dieren houden, zoals we nu nog doen op de boerderij. Na de oogst konden ze het graan niet in één keer opeten, dus bewaarden ze het in potten en later in schuren. En daar kwamen natuurlijk muizen op af. Die aten van het graan en poepten en plasten erin. Zou het niet handig zijn als er een of ander huisdier was dat op muizen jaagde? Je snapt het al: de kat kwam op de muizen af en van de mensen mocht ze blijven.

Dat jagen kan de kat niet laten. Als je zelf een kat hebt, heb je vast weleens een cadeautje van haar ontvangen in de vorm van een dode mus of een halfdode muis. Eigenlijk is het raar dat we juist deze moordenaars vrij buiten rond laten lopen en niet bijvoorbeeld die goeiige hamsters, konijnen of cavia's. De gemiddelde buitenkat doodt zo'n honderd dieren per jaar, terwijl ze gewoon thuis te eten krijgt.

Het verhaal van Lappie en Vlekkie

Het konijn, dat is nog eens een huisdier waar ik ervaring mee heb. Daarom zal ik je vertellen over Lappie en Vlekkie en een beetje over Rob. Lappie en Vlekkie hadden een mooi hok in onze tuin. Soms dacht ik: wat raar eigenlijk dat we die dieren gevangen houden. Maar in het wild kunnen tamme konijnen niet overleven. En ze hadden het altijd nog beter dan de eerste konijnen die in hokken zaten. Dat was bij de Romeinen en die hielden ze alleen maar om ze later in de pan te gooien. Dat waren wij natuurlijk niet van plan.

We hadden de tuin goed afgezet met gaas. Zo konden Lappie en Vlekkie op het grasveld rondrennen zonder dat ze konden ontsnappen. Lekker grazen deden ze het liefst bij zonsondergang, zodat roofdieren ze niet konden zien. Maar die zaten ook

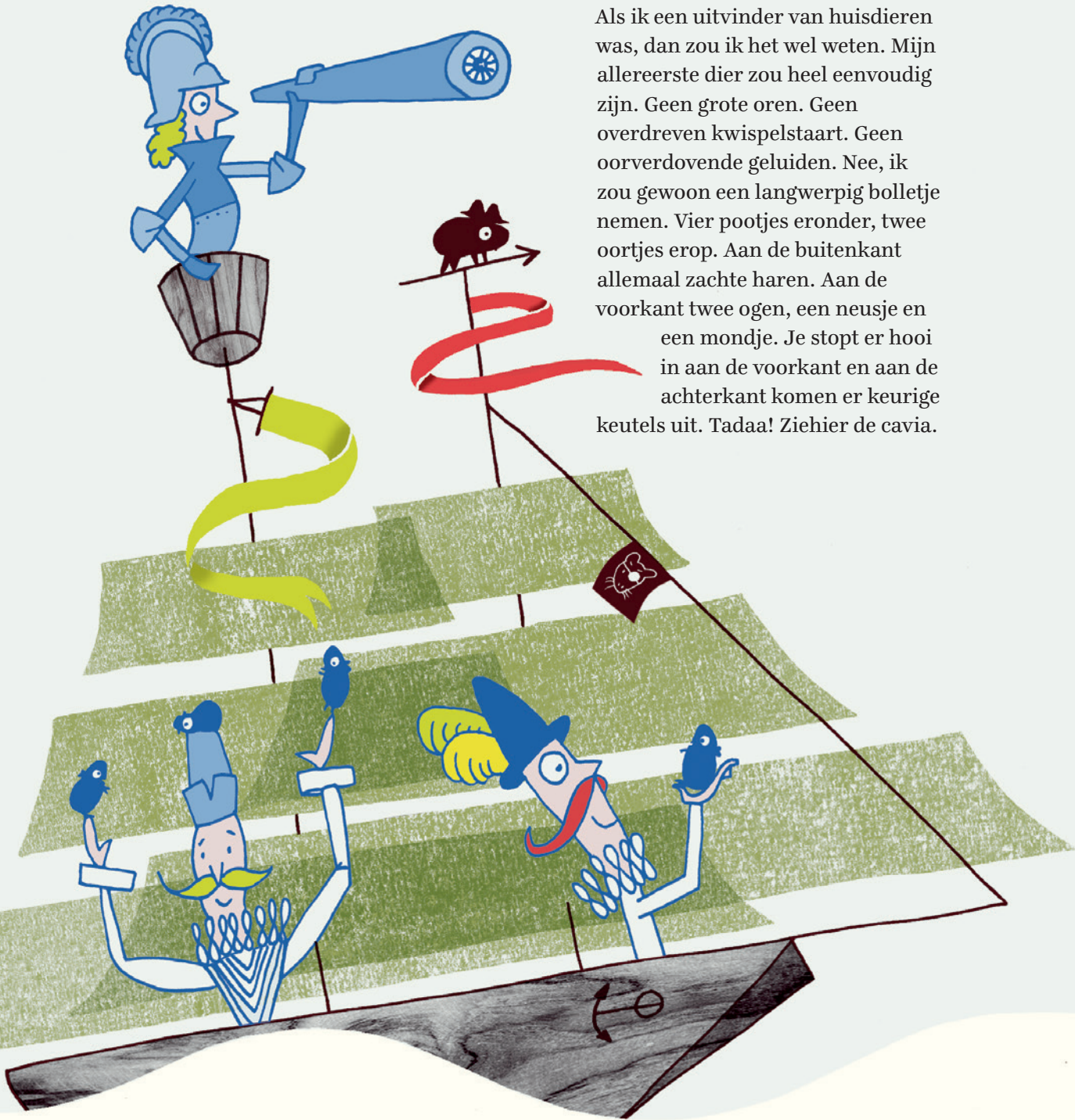
niet in onze tuin. Toch stampten onze konijnen soms met hun achterpoten om de ander te waarschuwen. Bijvoorbeeld als ze iets in de lucht zagen, misschien wel een roofvogel! Maar meestal was het een parasol die werd uitgeklast of een bal die werd overgegooid.

Het hok had twee verdiepingen, met een trapje om boven te komen. Dat was helemaal niet moeilijk en Vlekkie kon het als de beste. Maar op een dag lag ze zomaar onderaan bij het trapje. Ze was gevallen en zag er een beetje suf uit. Toen we haar oppakten, voelden we hoe ontzettend mager ze was. Er was iets mis! Dus brachten we haar gauw naar de dierenarts. Die zei dat het al te laat was. Vlekkie moet al een tijdje ziek zijn geweest en wij hadden niks in de gaten. Dat was niet onze schuld, zei de dokter. Een konijn is een prooidier en laat nooit merken dat het verzwakt is. Anders is het de eerste die door een havik of vos wordt gegrepen.

Voor het eerst in zeker vijf jaar zat Lappie alleen in het hok. We wisten niet of ze verdrietig was, maar dachten van wel. Daarom gaven we haar veel wortelloof en af en toe een extra aai. Maar konijnen zijn groepsdieren die gezelschap nodig hebben van soortgenoten, niet van die gekke tweevoeters die hun af en toe wat hooi en brokken brengen. Dus gingen we naar het dierenasiel om een nieuw maatje uit te zoeken voor Lap. Dat maatje werd Rob, een gezellige hangoor met wie Lap het al gauw prima kon vinden.

Cavia op de kaart

Als ik een uitvinder van huisdieren was, dan zou ik het wel weten. Mijn allereerste dier zou heel eenvoudig zijn. Geen grote oren. Geen overdreven kwispelstaart. Geen oorverdovende geluiden. Nee, ik zou gewoon een langwerpige bolletje nemen. Vier pootjes eronder, twee oortjes erop. Aan de buitenkant allemaal zachte haren. Aan de voorkant twee ogen, een neusje en een mondje. Je stopt er hooi in aan de voorkant en aan de achterkant komen er keurige keutels uit. Tadaa! Ziehier de cavia.

Het gekke van de cavia is dat ze soms haar eigen keutels weer opeet. Maar de cavia vindt dat zelf helemaal niet gek, hoor. Zo krijgt ze extra vitaminen en eiwitten binnen. Dat is goed voor de spijsvertering. Het is net zoiets als het herkauwen van koeien. Die eten ook gras. Om het goed te verteren kauwen ze het, slikken ze het door en halen ze het vrolijk weer terug in hun bek om het nog een keer te kauwen. Dan kun je net zo goed je keutels opeten.

Cavia's zijn echte groepsdieren, dus in hun eentje verpieteren ze. Ga maar na: in het wild leven ze ook met allemaal andere cavia's samen. Daar is hun leven ook een stuk spannender. Wilde cavia's leven in de bergen van Zuid-Amerika. Ze wonen in holletjes en lopen de hele dag gras en andere plantjes te eten. Ondertussen houden ze goed in de gaten of er geen roofdieren aankomen, in de lucht of over de grond. Hun oogjes staan ver uit elkaar, zodat ze goed om zich heen kunnen kijken. Als er gevaar dreigt, gaan ze er gauw vandoor of blijven ze doodstil zitten, in de hoop dat niemand ze ziet. Cavia's moeten vooral oppassen voor roofvogels, marterachtigen en... mensen.

Duizenden jaren geleden al vingden indianen cavia's omdat ze zo lekker zijn. Nog steeds hebben veel Zuid-Amerikaanse families een paar cavia's die ze restjes eten geven. Als ze vet genoeg zijn, gaan ze in de pan. Ook in restaurants in Peru en Bolivia staat cavia als een lekkernij op de kaart.

Bij ons kun je nergens een broodje cavia bestellen.

Wij houden cavia's gewoon voor de gezelligheid. Dat begon in de zestiende eeuw, toen Spaanse schepen de grappige beestjes meenamen naar Europa. In het begin waren het vooral rijke en belangrijke mensen die de cavia als huisdier hielden, maar nu kun je ze in elke dierenwinkel kopen.

Hamsteren

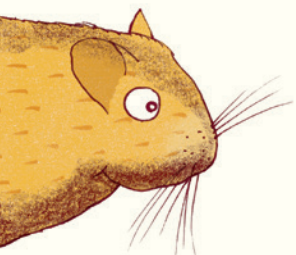
Een hamster lijkt misschien een soort mini-cavia, maar het is een heel ander beestje. Hamsters komen uit Europa en Azië, terwijl cavia's oorspronkelijk uit Zuid-Amerika komen. Hamsters zitten graag alleen terwijl cavia's het liefst samen zijn. En hamsters zijn echte nachtdieren, terwijl cavia's ook overdag actief zijn. Bovendien is hamsteren een werkwoord en cavia-en niet.

Als iemand hamstert, betekent het dat hij ergens heel veel spullen van in huis haalt om een voorraad te hebben. Mensen doen dat als ze verwachten dat de spullen straks niet meer verkrijgbaar zijn, bijvoorbeeld omdat er een oorlog of storm aankomt. Misschien heb je zelf wel helpen hamsteren toen iedereen thuis moest blijven vanwege het coronavirus. Het stomme is dat hamsteren hamsteren veroorzaakt: als iedereen toiletpapier koopt, raken de schappen sneller leeg en willen andere mensen juist daarom ook wat extra in huis halen.

De echte kampioen hamsteren is natuurlijk de hamster. Ze heeft in haar wangen twee opvouwbare boodschappentassen die ze graag vol gooit met zaden en noten. Als de wangzakken vol zitten, is haar kop wel drie keer zo groot. De hamster neemt het voedsel mee naar haar ondergrondse gangenstelsel en slaat het op in een voorraadkamer. Doordat er in de wangzakken geen speekselklieren zitten, wordt het voedsel niet nat. Als je thuis een hamster hebt, zal ze in haar hok misschien ook wel een voorraad aanleggen.

In Vlaanderen en Zuid-Limburg leven nog een paar honderd hamsters in het wild. Dit is een andere, grotere soort dan de huisdierhamster. De wilde hamster was hier bijna uitgestorven, maar door het werk van natuurorganisaties kun je ze nu weer tegenkomen in de natuur. Ook in andere landen hebben de wilde hamsters het moeilijk. Als je er een als huisdier wilt, mag je haar dus echt niet zelf gaan vangen. Dat zou je trouwens ook niet lukken.

Voor een hamster ga je gewoon naar de dierenwinkel. Bedenk wel dat de diertjes overdag alleen maar liggen te pitten. Pas 's avonds worden ze actief. In de natuur zouden ze op zoek gaan naar voedsel en allerlei avonturen beleven. In een hok is niet zoveel te doen.

Daarom is het goed om ze wat speelgoed te geven, zoals een molentje om in te rennen en een mooi buizenstelsel om doorheen te kruipen. Een dikke laag strooisel vinden ze ook fijn, om een beetje in te graven. En wc-papier natuurlijk, om een nestje van te maken. Of te hamsteren.

